

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

דף פ.

א. ואלא דאמרה קונם הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ ... דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום

כבר התבאר לעיל דף עט: שבכלל¹ הדברים שיש בהם עינוי נפש², הוא רחיצה וכגון שנשבעה שלא תרחץ, או שנדרה ואמרה הנאת רחיצה עלי אם ארחץ.

ואפילו לא תלתה אלא ברחיצה של היום, שאמרה אם ארחץ היום תיאסר עלי מהיום ואילך כל הנאת רחיצה, הרי זה בכלל נדרי עינוי נפש, אף על פי שאין חל אלא ליום אחד, ואפשר שלא תרחץ היום ולא תיאסר, אפילו הכי, חל הפרתו שגם ניוול יום אחד³ שמו ניוול⁴. וכן הדין הכל דבר שהוא ניוול לה כגון שלא תתקשט וכדומה שניוול ליום אחד הוי ניוול.

ויש אומרים⁵ שרחיצה אינה בכלל עינוי נפש אלא בכלל דברים שבינו לבינה, כלומר שהוא מקפיד עליהם שלא תתגנה עליו, אבל אין לה עינוי נפש אם לא תרחץ.

דף פ:

ב. ננדרי רשעים נדר בניזיר ובקרנן ובשבועה

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רלד נט

² עיין (בתשובת מהרי"ט ח"א סימן ד') שכתב דבעל יכול להפר נדרי אשתו שנדרה בניזרת שמשון כיון דנ"ש הוא מדברים שיש בהם עינוי נפש ואף דאמרינן בסוף מכות דנ"ש ליתא בשאלה היינו דוקא חכם א"י להתיר אבל בעל מפר ושוב מצא כן (בתשובת הרדב"ז סי' א' פ"ה) ע"ש אכן בש"ך לקמן סי' רצ"ט ס"ק כ"ח הביא (תשובת מבי"ט ח"א סימן מ"ה) שכתב בשם מהרי"י בי רב שאין הבעל יכול להפר מה שנדרה בני"ש ע"ש. פ"ת שם ו

³ עיין בתשובת בית יעקב סי' קנ"ב אי בעינן דוקא כל היום כולו או אפי' בשעה פורתא הוי עינוי נפש ע"ש כל התשובה ועיין במל"מ פ"ד מהלכות נדרים דין ד' שהשיג עליו

⁴ והרא"ש בפירושו כתב דחד יומא לא מקרי עינוי וא"י להפר רק בתנאי אכילת פירות או רחיצה עולמית באם ארחץ היום בזה יכול להפר ול"א לא תרחץ היום ולא תאסר דניוול דחד יומא קרי ניוול ומסתמא תעשה כן ותרחץ ותאסר ויהיה עינוי נפש ע"ש. ח"י רע"א שם

⁵ במתניתין פליגי בזה ת"ק ס"ל דהויין עינוי נפש ורבי יוסי ס"ל דהויין דברים שבינו לבינה ופסקו הר"ן והרא"ש כת"ק והרמב"ן הביא הרא"ש משמו דפסק כר' יוסי וגם הרמב"ם פסק כר' יוסי אלא שחילק ביניהם דברחיצה פסק כת"ק ובקישוט פסק כר"י והוא תמוה וטרה בית יוסף לתרץ אליביה בדוחק ע"כ לא הביא כאן כדבריו אלא כדעת הרמב"ן. ומו"ח ז"ל הוקשה לו על מה שכתב הש"ע דרחיצה וקישוט שוין לפי הי"א והוא דלא כמאן וכתב שיש ט"ם כאן בש"ע ול"נ דהש"ע לא נתכוין אלא להביא דעת הרמב"ן וכן בסעיף סי' פליגי בפלוגתא זאת אי הלכה כת"ק או כר"י. ט"ז שם מט ועיין בש"ך עג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

כבר התבאר לעיל דף ט. שדרכן של רשעים לידור ולהישבע, אבל הכשרים מרחיקים את עצמם מן הנדרים והשבועות, שאין רצון הקדוש ברוך הוא שיקבל עליו איסורים, ואין הכוונה שהם רשעים באמת חלילה אלא שהכוונה שלעניין זה קרואים רשעים. ולהיפך מי שאינו נודר אלא נודב נקרא כשר לעניין זה.

לפיכך האומר⁶ כנדרי רשעים עלי, חייב בקרבן, שכן דרך רשע החוטא להביא קרבן על חטאו⁷. וכן כנדרי רשעים כבר זה עלי אסור בו שהרי כאומר כבר זה עלי כקרבן, שסתם רשע חייב קרבן⁸.

וכן האומר⁹ כנדר רשעים שלא אוכל כבר זה הרי זה יד של שבועה, כלומר שזה מורה שדעתו היה לשבועה שסתם רשעים רגילין לישבע¹⁰, וכיון שאמר כנדר רשעים במה שרגילים הם אמר.

ואם אמר כנדרי כשרים עלי או כנדרי כשרים כבר זה עלי אינו כלום, שאין דרך כשרים להביא קרבנות שאינם צריכים להם. ואפילו כנדרי כשרים כבר זה עלי קונם אינם כלום, כיון שאמר כשרים מבטל את לשון הקונם שהזכיר¹¹, שאין דרך כשרים להקדיש קרבן אפילו בנדר, אלא נודבים.

אבל אם אמר כנדבת כשרים עלי או כנדבת כשרים כבר זה עלי הרי זה נדר, שכן דרך כשרים לנדב, כיון שאינם באים בהם לידי תקלת בל תאחר, שנדבה היינו שאומר הרי זו, אבל נדר שאמר הרי עלי, עלול לבא לידי תקלת בל תאחר¹², ואין אדם כשר נודר שלא יבא לידי תקלת בל תאחר.

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רו ד

⁷ והוא שנתכוין לכך דכולהו ידות לא הוי כלום אלא בשנתכוין לכך ואם אמר כנדרי כשרים לא אמר כלום ולא הוי יד כלל שאין כשרים רגילים בדבר זה והוי כתולה נזירותו במי שאינו נזיר וקרבנו כחולין. ערוך השולחן שם סעיף יז מהריטב"א.

⁸ לבוש וש"ך שם ז

⁹ שו"ע ונו"כ רלז ט

¹⁰ ש"ך שם טו

¹¹ ט"ז רו ה וש"ך ח

¹² והטעם נדר הוא בלשון הרי עלי נמצא שהאחריות על הנודר ושייך בזה תקלה דאם יאבד אותו שהפריש לא יתן אחרת מה שאין כן בנדבה שהיא בלשון הרי זו אין שום אחריות עליו. ט"ז שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אבל אם אמר כנדבת כשרים שלא אוכל ככר זה, אינו שבועה¹³ שאין הכשרים נשבעים גם בנדבה¹⁴.

ג. אף על פי שאסור בכולן אין ענוש כרת אלא באוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד

כבר התבאר במסכת יומא דף עד. שהדברים האסורים ביום הכפורים הנם, מלאכה אכילה ושתיה רחיצה וסיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה, אבל אין חיוב כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתיה שנאמר (ויקרא כג פסוק ל) וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי וּגו' ונאמר (שם פסוק כט) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ. וסתם עינוי הוא מניעת אכילה ושתיה כמ"ש (דברים ח פסוק ג) וַיַּעֲבֹד וַיִּרְעַב וַיִּיאָכֶל וּגו' ושתיה בכלל אכילה.

אבל רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה כיון שגם הם נקראים עינוי לפעמים לפיכך י"א¹⁵ שגם הם אסורים ביום הכיפורים מן התורה שנאמר (ויקרא שם פסוק לב) שִׁפְתַי שִׁפְתוֹן הוּא לְכֶם שֶׁבֶת, וקבלו חכמים בפירוש הפסוק שבות מכל דבר שנקרא עינוי לפעמים, וי"א¹⁶ שאינן אלא

¹³ בשבועה לא משכחינן שבועת כשרים בשום אופן משום שיש בה הזכרת השם על הרוב ויש במעילתה מכשול גדול לו ולכל העולם דנם אחרים נענשים על שבועת שקר כדאיתא בשבועות וקרוב הדבר לבא לידי תקלה ולפיכך אין רגילין בה בשום צד אא"כ נשבעין לקיים המצות כדלעיל דף ה. ערוך השולחן שם מהריטב"א

¹⁴ ועיין ח"י רבי עקיבא איגר רלו שם שכתב ויש לעיין כמו דאמרינן דבאומר כנדבת כשרים ככר זה עלי הוי נדר והיינו ע"כ דהוי כאמר ככר זה עלי בקרבן ומכנה הקרבן בשם נדבת כשרים א"כ ה"ג נפרש כנדבת כשרים שלא אוכל היינו כאומר בקרבן שלא אוכל ככר זה דהוי נדר בלשון שבועה דמהני מדין יד לדעת הרמב"ן הביאו הר"ן ריש נדרים (דף ב' ע"ב) אף דכקרבן לא אוכל לך לא מהני ע' ב"ח (סי' ר"ד) ובמ"ל ע"כ בלא אוכל בלא ש"ן דהוי דבוק וכאומר שלא אוכל קרבן אבל בשלא אוכל ע"כ דמהני, וצ"ל דשאני ככר זה עלי דניכר שבא לדור ומוכח בדבריו, אבל באומר כנדבת כשרים שלא אוכל יותר ניכרים הדברים שנשבע כיון דאומר בלשון שבועה וא"כ אף אם בדעתו בתורת נדר, הוי רק דברים שבלב כיון דבדבריו אין משמע כן ודומה לקרבן לא אוכל לך דלא מהני כדאיתא בדף ט"ז דהוי כנשבע בחיי הקרבן וסתמא אף בנתכוין שיהיה קרבן לפיכך לא אוכל אע"כ משום דלא משמע כן בדיבור וה"ג כן ולפ"ז יש לדון באומר כנדבת כשרים שאיני אוכל לך יותר משתמע דקרבן קאמר דשאני הוה לשון ולדינא צ"ע.

¹⁵ שאלתות פרשת ברכה סימן קס"ז ומשמעות בעל הלכות גדולות שלהי הלכות יום הכפורים והרמב"ם והעמוד ור"א ממי"ן בספר יראים (אלא דלדעתו לא אסור מדאורייתא אלא רחיצת כל גופו או על כל פנים רובו, מה שאין כן מיעוטא אינו אלא מדרבנן, ומשום זה הקילו בזה גבי כלה ומלך וכהאי גוונא. אכן לפי סברת הר"ן, לשיטה זו דמעם ההיתר הוא משום דמסר הכתוב להכמים להתיר לפי ראות עיניהם, אם כן אפשר דבשאר מקומות אפילו במיעוטא אסור מן התורה, (וצריך עיון). שער הציון שם ס"ק א

¹⁶ רבנו תם ור"י וריב"א ורא"ש וריטב"א ומאירי, וכן דעת רש"י בדף ע"ד בדיבור המתחיל שבתון, אכן מלשון רש"י בפרק הערל דף ע"ד מוכח דסבירא לה דסיכה כשתיה הוה מדאורייתא, ואם כן הוה הדין לאידך, ועוד

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא נינהו ונ"מ לענין איזה ספק. ולמעשה ראוי להחמיר¹⁷.

ד. נביסה ... יש בה צער גוף

בכלל הדברים שיש בהם עינוי נפש, כיבוס בגדיה¹⁸, לפיכך נשבעה שלא תכבס או שנדרה ואמרה הנאת כיבוס עלי אם אכבס.

ואפילו לא תלתה אלא בכיבוס של היום, שאמרה אם אכבס היום תיאסר עלי מהיום ואילך כל הנאת כיבוס, הרי זה בכלל נדרי עינוי נפש, אף על פי שאין חל אלא ליום אחד, ואפשר שלא תכבס היום ולא תיאסר, אפילו הכי, חל הפרתו שגם ניוול יום אחד¹⁹ שמו ניוול²⁰. כדין כל דבר שהוא ניוול לה.

יותר משמע כן מדבריו בשבת דף קי"ד בדיבור המתחיל אלא לאו לקניבת ירק, דשאר ענויים הם מן התורה. ועיין ב"ח ופרי חדש ועמק שאלה בשאלתות פרשת ברכה. שער הציון שם ב
¹⁷ ובשו"ע הרב שם סעי' ב משמע דפסק להדיא דהוי דאורייתא ולא משום חומרא, וכדעת המנ"א ולא הביא כלל הדעה השנייה.

¹⁸ דר"י ס"ל דכביסה עדיף מרחיצה וקישוט ואף להפוסקים כרבנן דר"י מ"מ הא לא מצינו דפליגי רבנן בזה על ר"י ומה"ת לומר דפליגי בסברות הפוכות דלרבנן רחיצה וקישוט הוי ע"נ וכביסה לא ולר"י בהיפוך וק"ל דכביסה לכ"ע הוי ע"נ. חי' רע"א יו"ד שם

¹⁹ עיין בתשובת בית יעקב סי' קנ"ב אי בעינן דוקא כל היום כולו או אפי' בשעה פורתא הוי עינוי נפש ע"ש כל התשובה ועיין במל"מ פ"ד מהלכות נדרים דין ד' שהשיג עליו

²⁰ והרא"ש בפירושו כתב דחד יומא לא מקרי עינוי וא"י להפר רק בתנאי אכילת פירות או רחיצה עולמית באם ארחץ היום בזה יכול להפר ול"א לא תרחץ היום ולא תאסר דניוול דחד יומא קרי ניוול ומסתמא תעשה כן ותרחץ ותאסר ויהיה עינוי נפש ע"ש. חי' רע"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>